Halfjaarlijks mededelingenblad van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap

Ponder

De Geërfden van de Veldroeyen in Kekerdom
Jan van Eck

Het signet van de notaris
Caspar van Heel

"Kan meneer wel Friesch verstaan?"
Ben Duinkerken

De onterfde zoon
Philip Roth

Ars Notariatus
L.P. Broekveldt

Verlijden, verleed, verleden
Marianne Eisma

Het notarieel woordenboek
Ben Duinkerken

Uit het archief
Ph. Maarschalkerweerd

Ideologie van de vrije markt
Niek van Wijk

Nummer 29 • december 2010

VERENIGING Hendrick de Keyser

Schenken of nalaten aan een cultureel doel

Buitenplaats 'Nijenburg' te Heiloo

Woont uw cliënt in een bijzonder monumentaal pand?

Dan bestaat de mogelijkheid dit huis voor het nageslacht te bewaren door het te schenken aan Vereniging Hendrick de Keyser.

Vereniging Hendrick de Keyser heeft als doel het behoud van architectonisch of historisch waardevolle huizen en hun interieur. Zij doet dit sinds 1918 door verwerving van bijzondere monumenten, die na restauratie worden verhuurd. Eenmaal verworven huizen worden nooit meer verkocht. Het bezit van de Vereniging omvat 360 huizen, waaronder diverse topstukken van architectuur met een onvervangbare waarde. De Vereniging telt ongeveer 3000 leden. Natuurlijk is het ook mogelijk om de 'monumentenzorg' te steunen door financiële schenkingen of erflatingen aan Vereniging Hendrick de Keyser (vrijgesteld van schenkings- en successierechten).

CBF Keur VOOR GOEDE DOELEN

Herengracht 172
1016 BP Amsterdam
Telefoon 020 521 06 30
Telefax 020 521 06 39

Website www.hendrickdekeyser.nl
E-mail info@hendrickdekeyser.nl
ABN-AMRO 41.18.40.207
ING 48718

'Ruim 10 jaar IT-ervaring binnen het Notariaat'

ICT is van levensbelang voor het functioneren van uw organisatie. Niet alleen u, maar ook uw opdrachtgevers zijn afhankelijk van de toegankelijkheid en veiligheid van data.

Dérogée IT Consultants beheert, beveiligt en optimaliseert uw systemen. Eenvoudig, veilig.

Graag adviseren wij u over KNB, kadaster of Ministerie van Justitie koppelingen. Wilt u meer weten over MINJUS, PVennoot, Web Elan, root en/of beroepscertificaten? Neem dan vrijblijvend contact met ons op.

- Project Management
- Webdesign
- Netwerkbeheer
- Remote werken

dérogée

Dérogée IT Consultants
Keizersgracht 560-V
1017 EM Amsterdam

T +31(0)203308318
E info@derogee-it.nl
W www.derogee-it.nl

"Ponder" volgens Van Dale:

unster, een soort evenaar met aan de ene zijde een haak en aan de andere een gewicht dat men af- en aanschuift, balans met ongelijke armen.

C O L O F O N

Ponder:
Halfjaarlijks mededelingenblad van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap, Van Eeghenstraat 222, 1071 GM Amsterdam
Telefoon: 020 675 6479
Fax: 020 679 0358
Email algemeen: info@notarielestichting.nl
redactiesecretaris: inesvangasselt@notarielestichting.nl
Website: www.notarielestichting.nl
ING-rekeningnummer: 554704

Redacteuren:
W. Bosse, *notaris te Amsterdam*
B. Duinkerken, *rechtshistoricus, oud-notaris*
Liesbeth van der Marck, *conservator Notariële Stichting*
Daan Meijer, *conservator Notariële Stichting*
V.A.E.M. Meijers, *notaris te Den Haag, docent RUL*
B.C.M. Waaijer, *notaris te Amsterdam, bijzonder hoogleraar UvA*

Redactiesecretaris:
Inés M. van Gasselt

Lay-out/productie:
Francien van Maasdijk
Grafisch Bureau Schaefer

Foto's:
Omslag : Maarten Brinkgreve
pag. 3, 5, 19 : Anne Roos

De publicatie is mede mogelijk gemaakt door:
Dérogée IT Consultants te Amsterdam, Vereniging Hendrick de Keyser te Amsterdam, Kluwer Juridische Uitgevers te Deventer, Niehoff Werning & Kooij te Soest

Aan dit nummer werkten mee:
L.P. Broekveldt, *advocaat te Amsterdam*
Ben Duinkerken, *rechtshistoricus, oud-notaris te Den Haag*
Jan van Eck, *oud-beleidsmedewerker Landregistratie bij het Nederlandse Kadaster*
Marianne Eisma, *kunsthistorica*
Hans Gräler, *notaris te 's Hertogenbosch*
Caspar van Heel, *rechtshistoricus, van 1974 tot 2006 werkzaam als provinciaal archiefinspecteur in Overijssel*
Ph. Maarschalkerweerd, *directeur Koninklijk Huisarchief Den Haag*
Daan Meijer, *conservator Notariële Stichting*
A.H.N. Stollenwerck, *voorzitter Notariële Stichting, oud-notaris, bijzonder hoogleraar VU, Raadsheer Hof Den Haag*
Niek van Wijk, *oud-notaris te Wassenaar*

ISSN: 1385-7428

Inhoud

Ten Geleide — 4 — A.H.N. Stollenwerck

Verlijden, verleed, verleden — 5 — Marianne Eisma
Oploop op de overloop

Uit het Archief — 6 — Ph. Marschalkerweerd
Marianne

Het signet van de notaris (26) — 7 — Caspar van Heel

Het notarieel woordenboek — 7 — Ben Duinkerken
Lex est quodcumque notamus

De Geërfden van de Veldroeyen in Kekerdom — 8 — Jan van Eck

Ideologie van de vrije markt — 10 — Niek van Wijk
Waar ligt de bron?

"Kan meneer wel Friesch verstaan?" — 14 — Ben Duinkerken

Ars Notariatus — 17 — L.P. Broekveldt
Vormerkung, beslag, rangorde en de notaris

De onterfde zoon — 18 — Philip Roth/Hans Gräler

Postacademisch onderwijs — 19 — Redactionele mededeling
Eerste halfjaar 2011

Imponderabilia — 19 — Daan Meijer

Donateurs hebben toegang tot de Cultuurhistorische catalogus.
Surf naar www.notarielestichting.nl.
Klik vervolgens in de bovenste balk op Collectie en in het submenu op Cultuurhistorische catalogus.
Log in met uw persoonlijk-vijfcijferig-nummer en het wachtwoord, te vinden op het adresetiket van de Ponderenvelop.

Ten Geleide

Een wisselend gemoed

Na vanaf begin jaren tachtig nauw aan de Stichting verbonden te zijn geweest, heeft "Miss Stichting" besloten terug te treden. Wat ieder bestuur als een angstige droom verdrong, gaat nu gebeuren. Liesbeth van der Marck (voor trouwe lezers beter bekend als "Liesbeth") treedt per 1 januari 2011 terug als conservator. Het moest er natuurlijk een keer van komen en vanzelfsprekend gunt iedereen haar meer kostbare vrije tijd, maar een bestuur dat daarmee geconfronteerd wordt moet toch even slikken. Hoe lossen we dat nou op? Want Liesbeth van der Marck is niet alleen de uitstekende conservator maar bovenal de succesvolle ambassadeur van de Stichting. Haar netwerk is aanzienlijk en daar maakt ze op een charmante en diplomatieke wijze nuttig gebruik van. Tegen Liesbeth kun je geen neen zeggen! Velen in en buiten het notariaat kunnen dat bevestigen. (Oud)notarissen en/of hun naasten staan bijzondere notariële voorwerpen, prenten, schilderijen en documenten graag af aan de Stichting, omdat zij weten dat de conservator die met liefde voor het nageslacht zal bewaren. Door de inzet van Liesbeth heeft de Stichting veel vergankelijke notariële voorwerpen weten te behouden voor het nageslacht en de Stichting is daarmee als het ware een schatkamer geworden voor de notariële liefhebber en de wetenschappelijke onderzoeker.

Alle besturen van de Stichting hebben dankbaar gebruik gemaakt van haar bijzondere vaardigheden. Ook binnen de Stichting is Liesbeth een spilfiguur. Zo is zij het lopende archief van de Stichting, geeft zij dagelijks leiding aan de medewerkers en ondersteunt zij het bestuur als "ambtelijk secretaris". Zij doet dit alles op voortreffelijke wijze en door haar jarenlange verbondenheid met de Stichting is zij als het ware vergroeid en vereenzelvigd met de Stichting. Vandaar dat wij haar binnen het bestuur weleens Miss Stichting noemen. Deze "titel" bevat eigenlijk alles wat Liesbeth zo bijzonder maakt voor de Stichting. De lezer zal begrijpen dat het bestuur met tegenzin en lede ogen het moment zag komen, dat Liesbeth het rustiger aan wilde gaan doen. Een vervanger voor Liesbeth zoeken en vinden is geen sinecure. Het is toch min of meer zoeken naar het schaap met vijf poten. Bovendien is het voor degene die haar zal opvolgen niet eenvoudig om in haar voetsporen te treden.
Aan het "defungeren" van Liesbeth zal op bijzondere wijze aandacht worden besteed. Daarover hoop ik in de volgende *Ponder* meer te kunnen berichten.
Gelukkig verdwijnt Liesbeth niet uit het zicht van de Stichting. Zij zal weliswaar niet meer dagelijks op de Stichting zijn, maar er toch regelmatig naar toe gaan om te werken aan haar Magnum Opus, een boek over de cultuurhistorische collectie van de Stichting. Dan zal zij tevens haar opvolger met raad en daad ter zijde kunnen staan.

Na intensieve sollicitatieprocedures heeft het bestuur de opvolger van Liesbeth kunnen benoemen. Het was niet eenvoudig omdat er veel belangstelling was voor de functie van conservator en de sollicitanten voor een belangrijk deel van hoge kwaliteit waren. Niettemin is het bestuur er in geslaagd een keuze te maken en een waardige opvolger te vinden. In wie wij en – niet onbelangrijk – Liesbeth van der Marck alle vertrouwen hebben.
Namens het bestuur ben ik dan ook blij te kunnen melden dat de heer drs. Daan Meijer met ingang van medio oktober 2010 in dienst is getreden bij de Stichting in de functie van conservator. De oplettende lezer constateert terecht dat de Stichting daarmee tot 1 januari 2011 twee conservators heeft. Voor de scherpslijpers: inderdaad, één conservatrice en één conservator. Zo wordt bereikt dat de heer Meijer op deskundige wijze wordt ingewerkt in de diversiteit van zijn werkzaamheden. Daan Meijer is historicus, maar komt uit een notarieel Amsterdams nest. In de rubriek Imponderabilia van deze *Ponder* stelt Daan Meijer zich nader voor.
De vacature bibliothecaris is nog vacant en het bestuur is met de vervulling daarvan druk doende. De belangstellende lezer verwijs ik ter zake naar de site van de Stichting (www.notarielestichting.nl)

Het bestuur is voorts trots te kunnen melden dat mr. dr. W. Burgerhart vanwege de Stichting is benoemd tot bijzonder hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen waar hij vanaf 1 november 2010 de leerstoel "Fiscale Aspecten van de notariële rechtspraktijk" bekleedt. Deze benoeming past goed binnen het beleid van het bestuur van de Stichting – daarbij ten volle ondersteund door de Raad van Toezicht – te streven naar een meer evenredige verdeling van de bijzondere leerstoelen vanwege de Stichting over de universiteiten waar notarieel recht wordt onderwezen. Behalve aan de Amsterdamse universiteiten worden nu dus ook leerstoelen vanwege de Stichting bekleed aan de Radboud Universiteit te Nijmegen en aan de Rijksuniversiteit Groningen. Een ontwikkeling die zal worden voortgezet. De Stichting is er immers voor heel notarieel Nederland. Prof. Burgerhart heet ik tevens van harte welkom als lid van de Raad van Toezicht van de Stichting. Alle notariële hoogleraren zijn q.q. lid van deze Raad.

Tot slot breng ik onder de aandacht het in de serie Ars Notariatus verschijnen van het boek "Marktwerking in het notariaat, droom of nachtmerrie ? ". Dit boek draagt bij aan de nog steeds voortdurende discussie over de marktwerking in het notariaat. Het is beslist de moeite waard nog eens de bijzondere voordrachten en het verslag van de discussie te herlezen zoals die werden gehouden op het symposium van de Stichting over dit onderwerp op 5 november 2009.

Ik wens u veel leesplezier met deze *Ponder.*

A.H.N. Stollenwerck
voorzitter

Verlijden, verleed verleden

Oploop op de overloop

De groentevrouw rechts wendt haar hoofd zelfs af

Wat heeft een demonstratie van brandweerspuiten te maken met het notariaat? Niets zou je zeggen, maar waarom hangt er dan op de overloop naast het kantoor van de conservator van de Stichting een 17de-eeuwse prent van een dergelijke show op de Dam in Amsterdam? Het antwoord op deze vraag is gemakkelijk te geven want uiterst links in de voorstelling hangt aan het tweede huis aan de Kalverstraat een bord met het woord 'NOTARIS'.

De ambtsdrager die zijn diensten op deze manier aan de voorbijgangers bekend maakte, was Cornelis Akerboom Doedensz.. Hij was in 1670 benoemd en kan door zijn faillissement in 1683 een buitenbeentje onder zijn vakbroeders worden genoemd. Ook Jan van der Heyden, de ontwerper van de prent, was van een dergelijk slag. Hij begon als glasschrijver, werd daarna schilder maar werd beroemd door zijn uitvindingen voor en bemoeienissen met de brandweer. Hij wist die ook goed uit te venten want voor de verkoop van zijn vindingen en de promotie van zijn managementkwaliteiten kon hij een beroep doen op zijn eerder vooral in stadsgezichten tot uiting gebrachte artistieke vaardigheden.

Van die publiciteitsactiviteiten is de prent een goed voorbeeld. De brandweer maakt daarop de blits door via het pompen aan stangen ter weerszijden van twee bakken op wielen tot een tot dan toe ongekende prestatie te komen. Van de twee spuitgasten reikt er een met zijn waterstraal tot de top van de gevel van het eerste huis aan de Kalverstraat en de ander is met zijn slang tot de punt van het timpaan van het toenmalige stadhuis gekomen om de waterstraal vandaar uit met een mooie boog op het met kronkelende slangen overdekte plein te laten neerkomen. De techniek werd daarbij uit de doeken gedaan in het tekeningetje met opengewerkte gebouwen dat midden boven op de prent lijkt te zijn geplakt. Op de organisatie werd gewezen via de penning die ter weerszijden daarvan met zijn voor- en keerzijde is afgebeeld. Daarmee werden de spuitgasten namelijk tot een snelle reactie op een brand verleid want wanneer die bijtijds bij de kapitein van de brand werd ingeleverd, konden zij op een beloning rekenen.

In het onderschrift bij deze "vertooning van 't effect der Geoctroojeerde Slang Brandspuiten" wees Van de Heyden op het gemak van de door hem uitgevonden brandslangen. Zij konden het water snel en gedurig zelfs van verre aanvoeren en in de hoogste gebouwen naar boven brengen zonder dat mensen of karren konden belemmeren dat het water met grote kracht in de brand werd gespoten. Dat laatste is dan ook weer te zien. Op de voorgrond heeft links een man het zich gemakkelijk gemaakt in een nest slangen en wordt rechts een slang pardoes door een slee met biertonnen overreden. Maar waar het Van der Heyden in deze prent vooral om ging, was zijn laatste vinding, de zuigpomp. Daarmee kon de toen al bestaande spuitpomp met ononderbroken waterstraal constant van water worden voorzien en konden de traditionele brandemmers buiten beeld blijven.

De prent werd in 1699 door Jan van Vianen geëtst en gegraveerd voor het tweede deel van Van der Heydens in 1690 uitgekomen Slang-brand-spuitenboek. Dat tweede deel is er nooit gekomen, maar de tekening die Van der Heyden voor de prent aan Van Vianen leverde moet van vóór zijn brandweeractiviteiten zijn. Dat is te zien aan de mensen op de voorgrond. Het hele spektakel gaat aan hen voorbij want de vrouw links blijft ondanks de waterstraal boven haar hoofd een aalmoes uitdelen en die voor haar met het kind laat zich ook niet van haar pad afbrengen. De paar dandy's in het midden blijven 't liefst zelf de aandacht trekken en draaien net als de eenzame wandelaar naast hen hun hoofd niet om. De groentevrouw rechts wendt haar hoofd zelfs af. Zij kijkt om naar de bedelaar die zich tegen haar kruiwagen neervlijt. Al deze figuren moeten op de tekening zijn ingezet om de toen nog lege ruimte te stofferen.

Door deze slaafse navolging van zijn voorbeeld verwees Van Vianen de oploop die het brandweervertoon wel degelijk veroorzaakte naar de achtergrond. Maar hij plaatste de modernste technologie daardoor ook in een situatie van meer dan 20 jaar daarvoor. Akerboom had zijn huis aan de Kalverstraat namelijk al in 1678 aan een kunsthandelaar verkocht en daarmee zal zijn uithangbord met hem zijn meeverhuisd naar de Beurssteeg waar hij tot een jaar voor zijn dood in 1684 actief was.

Marianne Eisma

Uit het archief

Marianne

Natuurlijk had zij een alibi voor dit alles in het overspelige gedrag van haar echtgenoot

Twee keer heeft prinses Marianne der Nederlanden (1810-1883) mij postuum verrast. De eerste keer was dat in 1979 toen ik in het Vaticaans Geheim Archief gedurende acht maanden op zoek was naar sporen van het pauselijk nepotisme in de tweede helft van de 13de eeuw. Ik kreeg toen een tip dat zich in het archief van een Romeinse curiekardinaal brieven zouden bevinden van deze dochter van koning Willem I.

Ik moet toegeven dat ik tot dan toe onbekend was met een prinses Marianne, maar dat werd snel goedgemaakt door een opstel van de Leidse hoogleraar Bastet. Deze voorzag mij van een kleurrijk beeld van een nogal atypische 19de -eeuwse prinses; ondernemend, reislustig, eigenzinnig en bovendien moeder van een buitenechtelijke zoon die dan ook nog eens verwekt was door haar lakei-koetsier-bibliothecaris en latere levenspartner, Johannes van Rossem. Natuurlijk had zij een alibi voor dit alles in het overspelige gedrag van haar echtgenoot, prins Albert van Pruisen, van wie zij uiteindelijk zou scheiden. Dit bracht voor de prinses een verbanning van Pruisisch grondgebied en dus tevens een scheiding van haar kinderen met zich mee.

De brieven die ik inderdaad in het archief van een kardinaal aantrof waren gericht aan de broer van de betreffende kardinaal die te Rome commissionair in antiquiteiten was. Bij hem bestelde Marianne grote hoeveelheden Griekse en Romeinse beelden, vazen en andere artefacten. De koopwaar werd uit Rome verscheept in kratten die in de Rotterdamse haven werden gelost. Helaas lezen we dat een van de meest kostbare transporten bij het ontschepen uit de takels viel en in diggelen eindigde op de kade. Jammer natuurlijk maar de prinses was dermate gedreven in het bijeenbrengen van antiquiteiten dat er per ommegaande een nieuwe bestelling werd geplaatst.
Het aanleggen van een dergelijke collectie paste in de 19de-eeuwse belangstelling voor de culturen rond de Middellandse Zee. Zelf zou de prinses voor langere of kortere tijd aan het Comomeer, op Sicilië en in Rome wonen en tussendoor ook nog Egypte, Syrië en het Heilige Land bezoeken. Later streek zij alternerend neer op haar goed Reinhartshausen aan de Rijn bij Erbach en het buiten Rusthof te Voorburg. In Reinhartshausen liet zij een vleugel bijbouwen voor het onderbrengen van haar schilderijencollectie en andere kunstvoorwerpen.
Onlangs verraste de prinses mij opnieuw postuum. Ik ontving van de executeur van de boedel van een mevrouw die kort daarvoor op bijna 100-jarige leeftijd was overleden het transcript van vijf schriftjes waarin een goede kennis, tevens dominee, van prinses Marianne aan het begin van de 20ste eeuw zijn herinneringen aan haar had vastgelegd. Hierin komt een geheel ander beeld van Marianne naar voren, te weten dat van een erg serieuze, goed onderlegde, sociale en zeer godsvruchtige vrouw. Ik vermoed dat deze schets waarheidsgetrouw is, niet zo zeer omdat het is opgetekend door een dominee maar meer nog omdat het overeenkomt met informatie die in andere bronnen wordt aangetroffen.

Een uitgebreide passage wijdt de dominee aan zijn verblijf bij de prinses op Reinhartshausen. Over de kunstzaal merkte hij op dat hierin een grote trumeau van geel, Afrikaans gesteente stond met daarop "een fraaie Romeinse bronzen groep, voorstellende een antieke wagenmenner, die zijne twee rossen bestuurt. De wagen is van wit marmer. Een mooi stuk, ongeveer 50 centimeter hoog, denk ik, als mijn geheugen mij niet bedriegt. Ik ben daar sedert 1873 niet meer geweest. Boven die twee tafels hangen de twee mooie stukken van den schilder Quaedvlieg, die in Limburg geboren is en lange jaren in Rome doorbracht. Grote schilderijen vol Italiaanse kleurenpracht en zuidelijken gloed".

Naar aanleiding van de 200ste geboortedag van prinses Marianne is vanaf 28 november een selectie van haar kunstwerken afkomstig uit Reinhartshausen te zien in het Stadsmuseum Leidschendam Voorburg.

Ph. Maarschalkerweerd

Het signet van de notaris (26)

Johannes dictus Friso

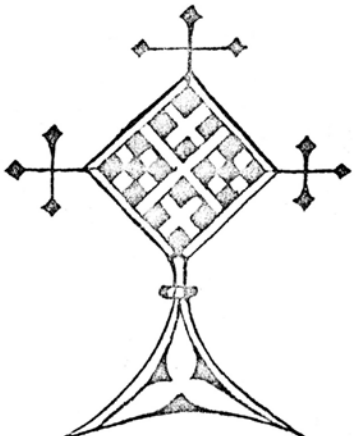

Theodericus Splinter

In het gewest Utrecht met een bisschop als landsheer, kwamen in vrijwel alle plaatsen notarissen voor in de middeleeuwen. En het notariaat wordt in de meeste plaatsen gecontinueerd tot de dag van morgen.

Nemen we bijvoorbeeld Lopik. De eerste keer dat we daar een notaris werkzaam zien, is in 1330, Johannes dictus Friso, een stad-Utrechtse notaris uit een vooraanstaande familie, die een overdrachtsakte van het gerecht van Lopik op verzoek van het domkapittel met zijn signet en onderschrift bekrachtigt. Zijn signet is een cirkel waarbinnen een met geometrische figuren gevuld kruis is getekend en in de vier kwartieren I & (daar lijkt het op) F en O, waarbij de I voor zijn voornaam staat en de F en de O de eerste en de laatste letter van zijn familienaam zijn.

Een echt Lopikse notaris is Theodericus Splinter, zoon van Hubertus de Lopic, maar in zijn eigen plaats was hij niet actief, wel in Utrecht en in 1344 in Amersfoort als hij een overeenkomst tussen de stad Amersfoort en de maarschalk van Utrecht vastlegt. Zijn signet is een ruit op een driehoekige voet met binnen de ruit vier kleinere ruiten waarin St. Andrieskruisen met op de drie hoeken opnieuw drie uitstekende kruisen.

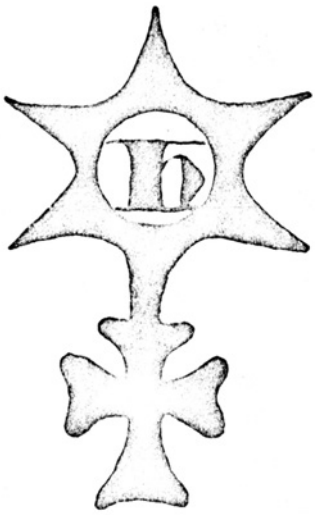

Hermannus de Welle

Voor andere Amersfoortse signetten verwijs ik naar E.J.L.M. de Bruijn en Ph. Maarschalkerweerd, *Waarvan akte ... zes eeuwen notariaat in Amersfoort* (Amersfoort 1989) p. 10.

Hermannus de Welle tenslotte was in 1367 en 1370 actief in Lopik, waar hij op verzoek van het kapittel van St. Pieter te Utrecht een vijftal akten opstelde. Zijn signet is stervormig boven een latijns kruis met in de ster een cirkel waarbinnen de H van Hermannus.

Alle drie deze notarissen waren geestelijke van het bisdom Utrecht en keizerlijk notaris.

Caspar van Heel

Het Notarieel woordenboek

Lex est quodcumque notamus

WOORD-BOECK,
Waer in alle
De Kunſt-woorden des
Notariſchaps, mitſgaders ande-
re vreemde, ſoo Latijnſche als Franſche
woorden werden verduytſcht.

Wat wij schrijven is wet: dat is het fiere devies van een aantal Chambres des Notaires, zoals van die in Parijs en Soissons. Deze woorden sieren ook talloze *jetons*, de presentiepenningen die traditiegetrouw bij vergaderingen aan de leden van de Kamers werden uitgereikt. De geciteerde zin is een blijk van een zelfverzekerdheid die in ons land in notariële kringen zelden openlijk wordt geëtaleerd. Toch zijn die woorden niet ver bezijden de waarheid. Immers, een door een notaris opgemaakte akte is tussen partijen even bindend als een dwingend wetsvoorschrift. Als een deurwaarder met een grosse van die akte – met in het hoofd *In naam der Koningin* – op pad gaat, dan is dat voor de geadresseerde één van de onaangenaamste aanvaringen met de wet die hem kan overkomen.

Nadruk, ik merkte het al op, wordt aan dit toch wel bijzondere aspect van de notariële arbeid niet gegeven. Het komt ook weinig wervend over. Tenminste, dat is wat ik vermoed. Maar misschien heb ik het wel helemaal verkeerd en zou deze slagzin het in een reclamecampagne van de KNB juist bijzonder goed doen. Hoewel: een leus in het Latijn – een taal die de meeste notarissen zelf niet eens meer beheersen – zullen de public relations adviseurs van de Beroepsorganisatie wel unaniem afwijzen als te elitair. Dankzij de recent digitaal ontsloten cultuurhistorische collectie van de Stichting weten we dat tenminste één notaris in een recent verleden de moed heeft gehad zich te afficheren in die dode taal. Dood? Onder de provocerende titel *Latein ist tot, es lebe Latein!* heeft de classicus Stroh het tegendeel bewezen. Notaris J. van Zanten Solleveld (Brielle 1967 -1983) had het hem kunnen nazeggen. Aan zijn gevel hing een bord met, inderdaad, de woorden *Lex est quodcumque notamus*!

Ben Duinkerken

De Geërfden van de Veldroeyen in Kekerdom[1]

16 pagina's, zonder ook maar één enkel renvooi

Bij de notaris

Op 24 december 1880 verschijnen de gerechtigden van de "Geerfden van de Veldroeyen in Kekerdom" voor notaris Van der Goes te Beek-Ubbergen. De akte van scheiding en deling van de in gezamenlijk bezit zijnde onroerende goederen in Kekerdom, gemeente Ubbergen, wordt voorgelezen en ondertekend. De *"Geërfden van….."* is een eeuwenoud instituut van personen en/of instellingen die zijn "geërfd": d.w.z. aanzienlijke bezittingen hebben binnen een rechtsgebied. Tot de geërfden behoren van oudsher: kerken, kloosters, grootgrondbezitters en eigenaren van tienden. Door huwelijk of vererving kan het bezit ervan overgaan in andere handen. Zo kende Kekerdom eeuwenlang het instituut "De Geërfden van de Veldroeyen in Kekerdom". Het betreft een aantal binnen- en buitendijks van de "Keekerdomsen Bandijk" gelegen percelen. De binnendijks gelegen percelen zijn bekend onder de naam "de Veldruyen" (Afb.1).

De akte is handgeschreven, van folioformaat en telt 16 pagina's, zonder ook maar één enkel renvooi.

"De comparanten gaven te kennen, dat zij zijn de eenige geërfden van de Veldroeden onder Kekerdom gelegen, en alzoo eenige eigenaren van de navolgende percelen, kadastraal bekend op den legger van Leuth….", zo vermelt de akte.

Het Roomsch Catholijke Kerkbestuur van Kekerdom is één van de tien gerechtigden.

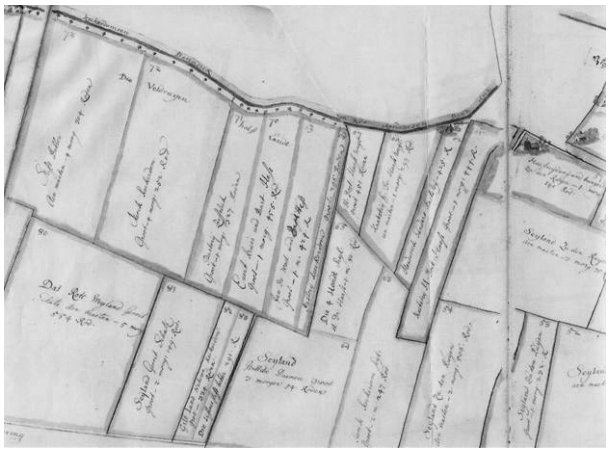

Afb. 1. Detail van de Kleefse Kadasterkaart uit 1734, kaartpagina's 42 en 43. 'De Veldruyen' strekt zich uit over een aantal percelen aan de Kekerdomsche Bandijk, thans Duffeltdijk.De dorpen Leuth en Kekerdom hebben tot 1815 behoord tot het hertogdom Kleef (Pruisen). Als gevolg hiervan zijn deze dorpen al in 1732 – 100 jaar voordat het Napoleontische Kadaster in Nederland wordt ingevoerd – in kaart gebracht.

Taxatie van landerijen

Het taxatierapport - onderdeel van de akte - is opgemaakt door Albertus Jacobus Uiterwijk, landmeter bij het Kadaster in Nijmegen, Johannes Robertus van Haaren en Johannes Albertus Wellen, beiden landbouwer te Leuth. Zij zijn door partijen als deskundigen benoemd en door de Kantonrechter te Nijmegen als zodanig beëdigd.

De massa van de te verdelen goederen – in totaal 41 percelen samen groot 19.59.23 ha – heeft een waarde van f. 35.128,33. Omgerekend is dat in 1880 gemiddeld ± f. 1,76 per m². "Vertaald" naar de euro in 2002 is het ± € 0,80 per m². In de Veldroeyen liggen de grootste percelen: B 193 groot 4.06.70 ha en B 299 tot en met 304 – voortgekomen uit het perceel B 198 – samen groot 8.85.50 ha. (Afb.2).

Toedeling

De parochie van de R.C. Kerk van Kekerdom is, behalve deelgerechtigde in de "Geërfden", ook in privé eigenaar voor de helft in de percelen B 299 tot en met 304 (het vroegere nummer 198), met een totale grootte van 8.85.50 ha. Toebedeeld wordt haar onder meer de percelen B nummers 299 en 300, gedeeltelijk, ter grootte van 4.42.75 ha. (waarde: f. 10.626, -). Pastoor Sengers en koster Van Megen bezitten ook nog persoonlijk het recht *"om ieder een Schaar hoornvee op de Veldroeden te weiden"*. De waarde van dit Schaarrecht is getaxeerd op f. 992,40. De Kerk wordt hiervoor gecompenseerd met enkele in erfpacht uitgegeven dijkpercelen samen groot 29.78 are. De bewoners betalen jaarlijks f. 49,62 erfpachtcanon aan de Kerk. En de koster krijgt de pachtopbrengst van de "Kosterswei".

Recognitie: addertje onder het gras

De toedeling van de percelen B 299 en 300 (later B 315, zie afb.2) aan de Kerk betreft, aldus de akte, percelen *"van oudsher bezwaard met een recognitie ten behoeve van de Roomsch Catholijke Pastorie van Zyfflich* (gelegen in Duitsland en grenzend aan Leuth en Kekerdom JvE) *gelijk staande met vier één en twintigste (4/21) van den jaarlijkschen zuiveren opbrengst"*.

Deze bepaling roept enkele vragen op.

Allereerst: vanaf wanneer dateert "van oudsher"? Wel, dat de Pastorie van Zyfflich in 1880 al ± 220 jaar in bezit is van een perceel in "de Veldroeyen" blijkt uit een akte van 1 maart 1662. Hierin worden nl. *"in open parck bij brandende keers"* de landerijen van de kerk van Zyfflich (opnieuw) verpacht. Eén van de daarbij geldende voorwaarden luidt: *"Het landt tot Keeckerdom in den roejen wordt voor den H.Pastoor voorbehalden"*. Dit betreft per-

1 Uittreksel van hoofdstuk V uit *Unieke Atlas Leuth-Kekerdom in 1734*, Jan van Eck en Hans Giesbertz, Stichting Historisch Huis- en Veldnamen onderzoek, kwartier van Nijmegen 2010

ceelnummer 71 op de Kleefse Kadasterkaart pag. 43 (zie afb.1) met als eigenaar "Pastorij Zyfflich". Het genoemde grondstuk 71 grenst aan nummer 72, in eigendom bij de "Kerk Kekerdom". Niet onwaarschijnlijk is dat beide percelen als één geheel door de Kerk van Kekerdom zijn gebruikt of verpacht. En dat uit de opbrengst hiervan jaarlijks een recognitie door de Kerk van Kekerdom aan die van Zyfflich wordt betaald als erkenning van het eigendomsrecht. De meest intrigerende vraag die dan opdoemt luidt: betaalt de Kerk van Kekerdom – die hedentendage nog altijd eigenaar is van de desbetreffende percelen in de Veldroeyen – nog steeds recognitie? Het antwoord op dié vraag is zonneklaar: Nee, al decennia niet meer, zoals zal blijken.

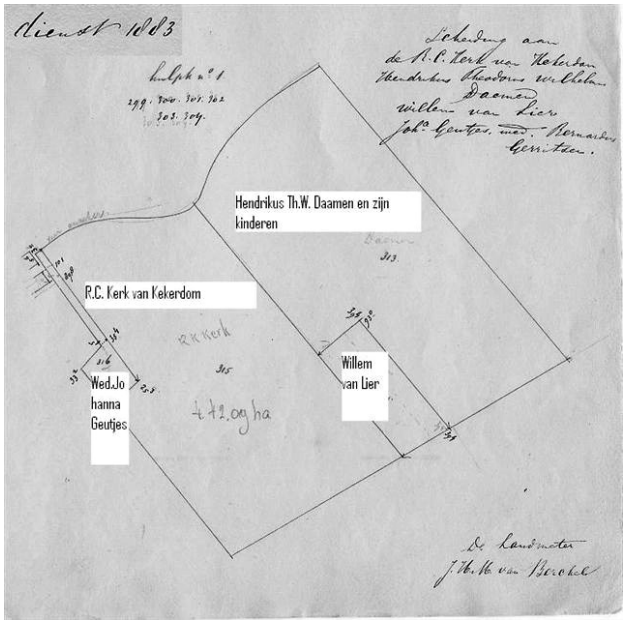

Afb.2. In 1883 heeft landmeter J. van Berckel de aan de deelgerechtigden toegewezen grondstukken opgemeten, opnieuw genummerd en het veldwerk vervaardigd. Het perceel van de Kerk in de Veldroeyen is: B 315 groot 4.42.09 ha.
(Veldwerkarchief Nederlandse Kadaster Arnhem)

Eigendom betwist, betaling geweigerd

Gedurende de Tweede Wereldoorlog wordt de verhouding tussen de pastoor van Kekerdom en die van Zyfflich verstoord. Een briefwisseling onthult één en ander. De recognitie - het 4/21ste deel van de zuivere opbrengst van het perceel B 315 - is tot dan trouw voldaan. De brief van 19 augustus 1940 waarin de pastoor van Zyfflich de eigendom van het perceel B 315 in de Veldroeyen te Kekerdom claimt, valt pastoor Pulles van Kekerdom dan ook rauw op het lijf. Op 19 september daaropvolgend antwoordt hij zijn mede-dienaar in Christus dan ook: *"…..het perceel B 315 in de Veldroeyen is groot 4 H.A. 48 aren en 09 ca. en is in het eigendom van de R.K. Kerk, Parochie van den H. Laurentius te Kekerdom (Holland)"*. Hij verwijst vervolgens naar het uittreksel zoals verstrekt door het kantoor van de Hypotheken en het Kadaster te Nijmegen. En pastoor Pulles verwijst terecht ook naar de hierboven aangehaalde akte van scheiding en deling uit 1880, waaruit blijkt *"dat dit perceel weiland aan de R.K. Kerk te Kekerdom is toebedeeld onder voorwaarden, dat jaarlyksch vier een en twintigste (4/21) van den zuiveren opbrengst, dus nadat voor dit gedeelte de onkosten zyn afgetrokken, moet worden overgedragen aan de Roomsch Catholyke Pastorie van Ziflich"*.
Hierna wordt de betaling gestaakt.

Verjaring

Er zijn geen verdere stukken gevonden die duiden op betaling nadien aan de pastoor van Zyfflich. De situatie tijdens de oorlogsjaren zal daarop mede van invloed zijn geweest. Hoe dan ook, zo´n 30 jaar later - in 1974 - maant de pastoor van Zyfflich zijn confrater in Kekerdom wederom tot betaling – met terugwerkende kracht - van het deel van de pachtopbrengst van het perceel B 315 in de Veldroeyen. Na advies te hebben ingewonnen bij het Bisdom, antwoordt pastoor Pulles af te zien van verdere betaling en beroept zich daarbij op verjaring volgens het Nederlands Burgerlijk Wetboek. Een uitgebreide correspondentie in grimmige toon volgt door beide partijen. En nog in 1985 wendt het Kerkbestuur van Zyfflich zich zelfs tot het Consulaat-generaal van de Bondsrepubliek Duitsland te Amsterdam met het verzoek zich met deze zaak te bemoeien. Het kerkbestuur van Kekerdom laat zich echter niet vermurwen. Ook het Bisdom - om advies gevraagd - persisteert bij verjaring. Daarmee lijkt de zaak van de baan, en is er, behalve de opheffing van de "Geërfden van de Veldroeyen van Kekerdom", ook een eind gekomen aan een "van oudsher" bestaand recht op recognitie op een perceel van "de Veldroeyen van Kekerdom".

Jan van Eck[2]

2 De auteur (1936) is geboren en getogen in Leuth, een dorp tussen de Waal en de grens met Duitsland.Hij was als beleidsmedewerker Landregistratie bij het Nederlandse Kadaster in binnen- en buiteland actief. Van zijn hand verschenen meerdere boeken en atlassen over de historische geografie en de cultuurgeschiedenis van Ooijpolder en de Duffelt. In 2003 is hem voor dit alles de Bokaal van het Prins Bernhard Cultuurfonds Gelderland toegekend.

Ideologie van de vrije markt

Waar ligt de bron?

Op 5 november 2009 organiseerde de Stichting het symposium Marktwerking in het notariaat: droom of nachtmerrie? Dit najaar verschenen in de reeks Ars Notariatus de voordrachten van het symposium.[1] Speciaal voor *Ponder* schreef Niek van Wijk, oud notaris in Wassenaar, een zoektocht naar de oorsprong van de vrije markt.

Tot voor kort werd van politiek links tot rechts gedacht dat de "markt" aan zichzelf moest worden overgelaten. Staat en politiek konden het spel van die markt alleen maar verstoren en moesten zich er niet mee bemoeien. De markt was hét maatschappelijk ordeningsmechanisme. De meeste economen waren overtuigd dat die visie onfeilbaar was: de markt zou zich door werking van "de onzichtbare hand" altijd weer herstellen. Het concept van de vrije markt (de markt heeft altijd gelijk) werd vrijwel overal – zowel in de private – maar ook in toenemende mate in de publieke sector toegepast op steeds meer fundamentalistische wijze.
Dat marktfundamentalisme, de ideologie dat er één absolute leer van de onfeilbare markt is, is mede debet aan de zwaarste economische recessie sinds de jaren dertig van de vorige eeuw. Hoe is de vrije marktgedachte ontstaan, wie is verantwoordelijk voor de ideologie erachter en bestaat er een marktmanifest? Hoe heeft het proces van verspreiding daarvan zich voltrokken? Het zijn vragen die al jaren intrigeren en die na de crisis steeds prangender worden. Waar ligt nu de bron van die vrije markt gedachte?

In de jaren tachtig was ik – werkzaam bij de toenmalige Broederschap – betrokken bij de strijd tussen de Broederschap en de Ministeries van Justitie en Economische Zaken over het ontwerp nieuwe Notariswet, uiteindelijk gewonnen door EZ. De discussie ging vooral over vrije tarieven en vrijere vestiging. Ondanks latere felle aanvallen van EZ en het rapport van de Stichting Economisch Onderzoek (SEO) "mocht" het monopolie blijven, maar dát moest het notariaat wel "blijven verdienen"!
Het notariaat heeft het geweten. Dagelijkse confrontatie met marktwerking en marchanderen over het honorarium. Wij vroegen ons destijds helemaal niet af waar dat "laisser faire" denken nu werkelijk vandaan kwam: het was gewoon een gegeven, een feit. Mede-inspirator voor deze bijdrage is de filosoof Hans Achterhuis, die in zijn laatste boek constateert, dat zonder dat hij en vele Europeanen met hem, het goed in de gaten hadden, een heuse revolutie heeft plaatsgevonden; ineens was daar een door de markt geregeerde prestatiemaatschappij.[2]

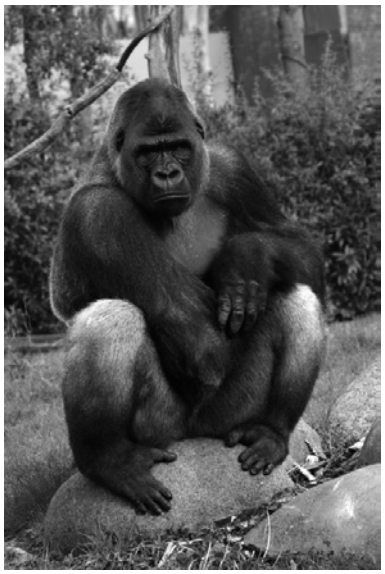

Bokito

Wouter Bos illustreert de oncontroleerbare werking van de markt met een fraaie metafoor: "De markt gedraagt zich soms als Bokito. Je kunt heel lang denken dat je hem onder controle hebt, maar op een dag doet hij toch wat zijn reflexen hem ingeven." [3]

Geert Lekkerkerker stelt terecht in zijn preadvies voor de KNB van afgelopen oktober dat marktwerking in het notariaat een realiteit is.[4] De lawine van (mondiale) kritiek op de economische wetenschap, het causale verband tussen de verabsolutering van de vrije markt en de economische crisis, is, met de daaruit voortvloeiende voortschrijdende inzichten, echter evenzeer realiteit. *Tempora semper mutantur!* Tijdsveranderingen dwingen steeds tot opnieuw nadenken.
Heel wat economische zeepbellen zijn de afgelopen periode geknapt en een van de grootste daarvan is die van de economische wetenschap zelf, schreef *The Economist*. De verwijten van *The Economist* vallen in drie categorieën uiteen: economen hebben bijgedragen aan het veroorzaken van de crisis; ze hebben de crisis niet zien aankomen; en nu het zover is, hebben ze geen idee hoe de problemen op te lossen, aldus het Britse tijdschrift in een serie artikelen in de maand juli van vorig jaar.
Naast de kritiek op de economie als wetenschap richt de kritiek zich ook op de moraliteit van de marktspelers en op het feit dat "de markt", het spel van vraag en aanbod als het enige en juiste ordeningsmechanisme zonder staatsingrijpen kennelijk niet functioneert. Wie moet de samenleving ordenen, de markt of de staat? Wat is daarbij de positie van de burger? Als de bron van die vrije markt gedachte opgespoord zou kunnen worden, kan er dan niet een veel zuiverder debat plaatsvinden? Ook over het notariaat?

1 Ars Notariatus 143, *Marktwerking in het notariaat; droom of nachtmerrie?* 2010 ISBN 978-90-13-07100-9
2 Hans Achterhuis: *De Utopie van de vrije markt*, 2010.; zo ook Marcel van Dam in *Niemandsland, Biografie van een ideaal*, 2009. Abram de Swaan gebruikt de term Marktisme, voor de in zijn ogen doorgeslagen marktwerking, voor het eerst in zijn amusante artikel in NRC/Handelsblad van 30 oktober 2008.
3 Wouter Bos: *"De Derde Weg Voorbij"*, 21ste Den Uyl Lezing 21 januari 2010.
4 *De goede notaris. Over notariële deontologie* Preadvies KNB 2010.

Tekening Siegfried Woldhek

Alan Greenspan

Alan Greenspan: "mijn vrije marktideologie klopt niet"

De afgelopen decennia was vrijwel iedereen het eens: overtuigd van de werking van de vrije markt. Hebzucht en eigenbelang zegevierden, met als resultaat indrukwekkende toename van de welvaart in de Westerse wereld. Zolang de marktdeelnemers maar uit eigenbelang blijven handelen. Een belangrijke pleitbezorger van die visie was Alan Greenspan die in 1987 door president Reagan werd benoemd tot voorzitter van de Federal Reserve Board (Fed), het stelsel van centrale banken.[5] In oktober 2008 werd Greenspan scherp ondervraagd door een commissie van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden over het ontstaan van de kredietcrisis. En hij zei: "I made a mistake in presuming that the self-interests of organisations, specially banks and others, were such that they were best capable of protecting their own shareholders and their equity in firms". Greenspan ging nog dieper door het stof. De voorzitter van de commissie concludeerde: "In other words, you found that your view of the world, your ideology, was not right, it was not working". "Absolutely, precisely", antwoordde Greenspan. Hij vervolgde: "Mijn visie op de wereld, mijn vrije markt ideologie klopt niet, ik ben er van in de war!" Hoe kwam Greenspan aan die ideologie? Voor die zoektocht maken we een korte vogelvlucht terug in de tijd.

De marktdenkers

Greenspan was niet de eerste en enige die overtuigd was van de waarde van eigenbelang in de markt. Meerdere filosofen en economen gingen hem voor. De eerste die over de marktgedachte schreef was Aristoteles.

Aristoteles

Volgens velen begint de filosofie met de wijsgeer Plato; de economie met Aristoteles (384-322 v Chr). Deze Griekse filosoof spreekt van *oikonomia*. Wat betekent "het huishouden beheren" en zorgen voor de eigen omgeving. Wat wij nu onder economie verstaan, noemt hij *chremastikè,* "goederen verwerven via ruil en koop". Oikos de kleinere gemeenschap, het domein waar iedereen van die gemeenschap verantwoordelijk voor is, staat centraal.

Adam Smith

Als auctor intellectualis van het huidige marktdenken wordt algemeen de "verlichte" Schot, Adam Smith (1723-1790) beschouwd. Hij stelde dat in het spel tussen producenten en consumenten de markt zichzelf reguleert en maakte daarbij gebruik van de metafoor van de "onzichtbare hand" die ervoor zorgt dat er altijd een optimale uitkomst is. Adam Smith wijst erop dat ons economisch handelen twee grenzen kent: de moraliteit van de marktspelers en het feit dat de grenzen van het publieke belang nooit mogen worden overschreden.

5 Alan Greenspan. *Een turbulente tijd. Een leven in dienst van de economie* , 2007 blz. 319/326.

John Maynard Keynes

Volgens deze grote Britse econoom is de economie geen natuurwetenschap die met vaststaande risicomodellen kan werken, maar een morele wetenschap die rekening moet houden met de eigenaardigheden van het menselijk handelen. Zijn denken heeft vanaf de jaren dertig tot de zeventiger jaren van de vorige eeuw de economische wetenschap in grote mate beïnvloed. Keynes (1883-1946) had grote kritiek op het zelfregulerende marktdenken van Adam Smith en pleitte met name voor tijdig overheidsingrijpen waar markten faalden. Opvallend is dat zijn gedachtegoed een wederopstanding doormaakt. Recente winnaars van de Nobelprijs voor de Economie Paul Krugman en Joseph Stiglitz zijn duidelijk (neo) "Keynesianen".

Milton Friedman

Milton Friedman (1912-2006), de beroemde Nobelprijswinnaar voor de Economie (1976) en schrijver van het boek *Capitalism and Freedom*, is sterk door Smith geïnspireerd. Friedman stelt de "onzichtbare hand" van de vrije markt expliciet tegenover de zichtbare hand van de overheidsbemoeienis. De eerste is vruchtbaar en betekent vrijheid, de tweede is ruïneus en staat voor slavernij en stagnatie. In zijn boek ontkent Friedman uitdrukkelijk dat banken en grote ondernemingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid zouden moeten hebben! "De fundamenten van onze vrije maatschappij worden ondermijnd wanneer managers menen dat zij een andere maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben dan het verdienen van zoveel mogelijk geld voor hun aandeelhouders"![6] Friedman's gedachtegoed is niet alleen overgenomen door Greenspan maar ook door president Reagan en premier Thatcher. Vermeldenswaardig is dat Friedman in 1981 op verzoek van Margaret Thatcher naar Downing Street 10 vertrok om een aantal al te gematigde leden van haar kabinet te overtuigen van een harde politiek van deregulering en privatisering. Friedman had altijd al goede contacten met het Verenigd Koninkrijk, in het bijzonder met het *Institute of Economic Affairs* (IEA), een denktank die de vrije markt propageerde. Deze organisatie heeft de Britse regering in de zestiger en zeventiger jaren onophoudelijk aangevallen, want in de periode vóór Thatcher volgde het Verenigd Koninkrijk een puur Keynesiaanse politiek, met een belangrijke rol voor de overheid.

Van links naar rechts: de moeder van Alan Greenspan, President Ford, Alan Greenspan, Ayn Rand en haar echtgenoot Frank O'Connor.

Ayn Rand

Een andere filosoof, die in de ontwikkeling van het denken over de vrije markt een bijzondere, misschien wel de invloedrijkste rol heeft gespeeld, is Ayn Rand (1905-1982). Op de foto, genomen in 1974 na de beëdiging van Alan Greenspan als voorzitter van *Council of Economic Advisers*, staat naast Greenspan de schrijfster Ayn Rand. Waarom stond die kleine vrouw met de bijzondere naam Ayn Rand daar? Was ze belangrijk voor Greenspan? Alissa Zinovievna Rosenbaum die later in Amerika de naam Ayn Rand zou aannemen, werd in 1905 in een Joods middenstandsgezin in St. Petersburg geboren. Alissa ging geschiedenis en filosofie studeren. Toen zij een visum kreeg om familie te bezoeken, vluchtte ze naar Chicago. Ze verdiepte zich verder in de filosofie en werd een succesvol schrijfster. Haar eerste grote succes behaalde ze met *The Fountainhead* in het Nederlands vertaald onder de titel *De Eeuwige Bron* in 1943. Het thema was de verheerlijking van de rede, het individualisme en eigenbelang. Na dit succes ontstond er een kring van jonge bewonderaars om haar heen, waaronder Alan Greenspan. Die kring kwam regelmatig bij elkaar en zo ontstond de beweging van het Objectivisme. Eigenbelang en hebzucht is het centrale thema van het Objectivisme.

"Atlas Shrugged"

Alle ethische systemen uit de traditie, stelt Ayn Rand, gaan ervan uit dat eigenbelang een kwaad is en altruïsme een deugd. Volgens haar is het precies andersom. Al haar gedachten en filosofieën werden gesublimeerd in haar magnum opus: de utopische roman *Atlas Shrugged*, (*Atlas in Staking*) een werk van meer dan 1.000 pagina's, dat in 1957 werd gepubliceerd. Het boek is in de Verenigde Staten nog altijd een bestseller. De hoofdpersoon John Galt, vroeg zich af, waarom zou hij niet staken en in een verlaten vallei "Atlantis" een nieuwe maatschappij, oprichten. "Atlantis" is een wereld van begeerte, hebzucht, eigenbelang en niets ontziende concurrentie; niets is gratis, vriendendiensten bestaan niet. John Galt houdt een toespraak (70 pagina's) waarin hij de leer van het Objectivisme uiteenzet: de wereld van eigenbelang en hebzucht, waar altruïsme naar de ondergang voert. Galt beschrijft de piramide van bekwaamheid, waarbij de mensen aan de top die zoveel aan de maatschappij bijdragen, schandalig worden uitgebuit door de werkende massa aan de basis, die nauwelijks iets bijdraagt aan het product. Ze dienen voor hun verdiensten extra financiële bonussen te ontvangen. Komt dit bekend voor?[7]

In de slotscène van het boek heft hij zijn hand omhoog en maakt hij in de lucht het teken van de $. De bestaande samenleving kapot maken om vervolgens een geheel nieuwe maatschappij op te bouwen. Dit thema uit *Atlas Shrugged* moet Milton Friedman geïnspireerd hebben om met zijn aan de universiteit van Chicago opgeleide economen ("The Chicago Boys") zijn theorieën in het Chili van na de coup van 1973 uit te voeren en een nieuwe ongebreidelde vrije markteconomie te stichten.[8]

6 M. Friedman. *Capitalism and Freedom* Chicago 2002 blz. 133.

7 In 2010 zijn de opnames gestart voor de verfilming van "*Atlas Shrugged*". In 2011 zal de film in de bioscoop draaien.

8 Zie uitgebreid daarover Naomi Klein: *The Shock Doctrine, The Rise of Disaster Capitalism*., 2007, een schokkend boek.

Verdere verspreiding van het evangelie

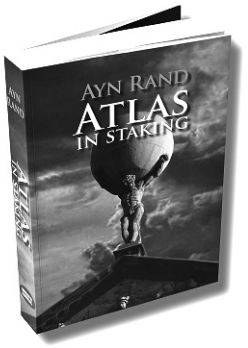

Veel prominente economen, onder wie Milton Friedman, Friedrich von Hayek, Gary Becker en George Stigler, waren lid van de *Mont Pelerin Society* en stelden zichzelf tot doel de ideologie van de vrije markt en de daaruit voortvloeiende deregulering en privatisering, mondiaal te verspreiden. Vanaf midden jaren zeventig zwierven de door de vrije markt geïnspireerde studenten door de gehele wereld.[9] In verschillende landen, waaronder Chili en Oost-Europa (na 1989) hielpen de "Chicago Boys" met het opzetten van een vrije markteconomie. Via privaatgestuurde denktanks schreven zij rapporten en lobbystukken voor een breed publiek. Een heel invloedrijke vrije markt evangelist is, zoals gezegd, Alan Greenspan, die volgens eigen zeggen sterk geïnspireerd is door Ayn Rand. Vooral toen Greenspan vooraanstaand economisch machthebber was en zijn ideeën en maatregelen (lage renten) de wereldeconomie en welvaart tot grote hoogten stimuleerden, werden de Verenigde Staten maar ook de rest van de wereld overtuigd dat zijn ideologie de juiste was.zie 6 President Reagan raakte geïnspireerd en zoals we hiervoor gezien hebben, was ook Margaret Thatcher overtuigd. Economische faculteiten van universiteiten en ministeries van Economische Zaken raakten zo langzamerhand ook onder de indruk van die ideologie die voor zoveel welvaart zorgde en waarvan de mathematische modellen bleken te kloppen. Het vrije markt concept werd vervolgens in de gehele wereld niet alleen in de private maar, zoals wij maar al te goed weten, juist ook in de publieke sector toegepast.

Tot slot

In het maatschappelijk ordeningsmechanisme zijn er drie hoofdrolspelers: de staat, de markt en het publieke/maatschappelijke belang, waarbij – historisch gezien – met name markt en staat steeds om voorrang strijden. Dit publieke/maatschappelijke belang is door de strijd tussen markt en staat op de achtergrond geraakt. Milton Friedman, Ayn Rand en Alan Greenspan ontkennen dat publieke/maatschappelijke element volledig. Milton Friedman is zelfs van oordeel dat managers: "géén andere maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben dan *making money*", terwijl Ayn Rand meent dat in een samenleving hulp en gemeenschappelijkheid zelfs verboden zijn. In Greenspan's wereld speelt alleen de zelfregulering van de markt en niets anders.

Hoe staat het met de integriteit en moraliteit van de vrije markt gedachte? Men oordele zelf. Wat mij betreft: het geloof in egoïsme en ontkenning van maatschappelijke verantwoordelijkheid, deugt niet. De auteur Gore Vidal is in een artikel in de New York Times nog duidelijker: "de vrije markt ideologie van Ayn Rand is bijna perfect in zijn immoraliteit". De vice-president van de Raad van State Herman Tjeenk Willink en Nobelprijswinnaar Economie Joseph Stiglitz zijn het eens: de verhouding tussen markt, staat en maatschappij staat zwaar uit het lood. De prijs die wij voor die onbalans moeten betalen is te hoog.[10] Is het geen tijd - mét kennis van het onvoorspelbare gedrag van Bokito én met kennis van de vrije marktideologie - ons af te vragen: *how good is greed?*[11]

Niek van Wijk

Tekening Floris Tilanus

9 Olav Velthuis & Liesbeth Noordegraaf-Eelens: *Op naar de volgende crisis!* 2009, blz. 64 ev.

10 Presentatie van het jaarverslag van de Raad van State 8 april 2009. Zie ook interview met Joseph Stiglitz in de Volkskrant van 6 februari 2010

11 Een variatie op *greed is good*, waarbij Gordon Gekko, de hoofdpersoon in de profetisch gebleken film (1987) *Wall Street* (briljant vertolkt door Michael Douglas), een lofrede houdt op de hebzucht. Deel II : *Money never sleeps* met de zelfde hoofdrolspeler is in 2010 uitgekomen.

“Kan meneer wel Friesch verstaan?”

Ter gelegenheid van het 165-jarig jubileum van de Vereniging van Notarissen in het Arrondissement Leeuwarden (VNAL) schreef dr. H. Feenstra het boek *Frieslands notariaat door de eeuwen heen. Van notarius publicus tot associatieve standplaats.*[1]
Rechtshistoricus Ben Duinkerken las het.

Een snikhete zomerdag op en rond het water. Schippers die elk zuchtje wind benutten om de schijn van een zeilwedstrijd op te houden. Het is de tijd van de hoeden en de petten. Langs de waterkant wordt met petten gezwaaid naar een voorbij glijdend motorschip, waar die groet in een latere scène met een kort lichten van panama’s wordt beantwoord. We schrijven 14 juli 1926. De plaats van handeling is het Friese Grouw, de petten behoren toe aan de plaatselijke bevolking en de hoeden aan de daar rondvarende notarissen, een uitstapje van hun Broederschap dat was georganiseerd door de VNAL. Het is een aansprekend moment uit de lange geschiedenis van de VNAL. Het filmpje waarop wij de notarissen van dat uitje zien genieten – zelfs een “guitig” detail als een in een weiland wildplassende ambtgenoot werd vastgelegd – is meegeleverd bij het boek dat de Friese vereniging bij haar laatste jubileum het licht deed zien. Die uitgave staat in een mooie traditie want nadat anderhalve eeuw was verstreken na haar oprichting in 1845, verscheen van de hand van oud-notaris Vellinga uit Gorredijk *Keysers orkena*, dat de Friese notariaatgeschiedenis tot 1811 beschrijft.

Nu dus opnieuw een boek vanweg de VNAL, ditmaal geschreven door de historicus dr. H. Feenstra en met de hulp van mevrouw drs. M. Eisma (die ik bij de lezers niet hoef in te leiden) fraai geïllustreerd. Feenstra heeft, na een ultrakorte inleiding, zijn stof over vier hoofdstukken verdeeld. Begrijpelijkerwijze tellen de twee eerste daarvan, -“Het Friese notariaat tot 1811” en “De invoering van het moderne notariaat: de periode 1811-1842” -minder bladzijden dan de laatste twee: “Het notariaat in Friesland 1842-1940” en “De periode 1940-2000”. Begrijpelijk, omdat het notariaat tot de invoering van de Franse wetgeving al door Vellinga uitgebreid is behandeld en de periode vanaf 1811 tot het van kracht worden van de (oude) Notariswet maar drie decennia beslaat.

In het eerste hoofdstuk verschijnt uiteraard de typisch Friese “keysers orkene” ten tonele die door de auteur gelijk wordt gesteld met de “notarius publicus”, de openbare notaris. De rol van deze orkene of orkena schijnt echter niet veel meer dan een, bijzondere, getuige of zegelaar te zijn geweest, zodat pas tegen het einde van de vijftiende eeuw in Friesland van echte notarissen sprake is. Na de Reformatie en onder de Republiek is het notariaat – dat lang een bevoegdheid van geestelijken was geweest – voorgoed geseculariseerd. De openbare notarissen vielen voortaan, volgens de Landsordonnantie van 1602, onder het gezag van de Staten van Friesland.
Het volgende hoofdstuk bespreekt de situatie na de inlijving bij Frankrijk, waarbij het opvalt dat het notariaat zich op het

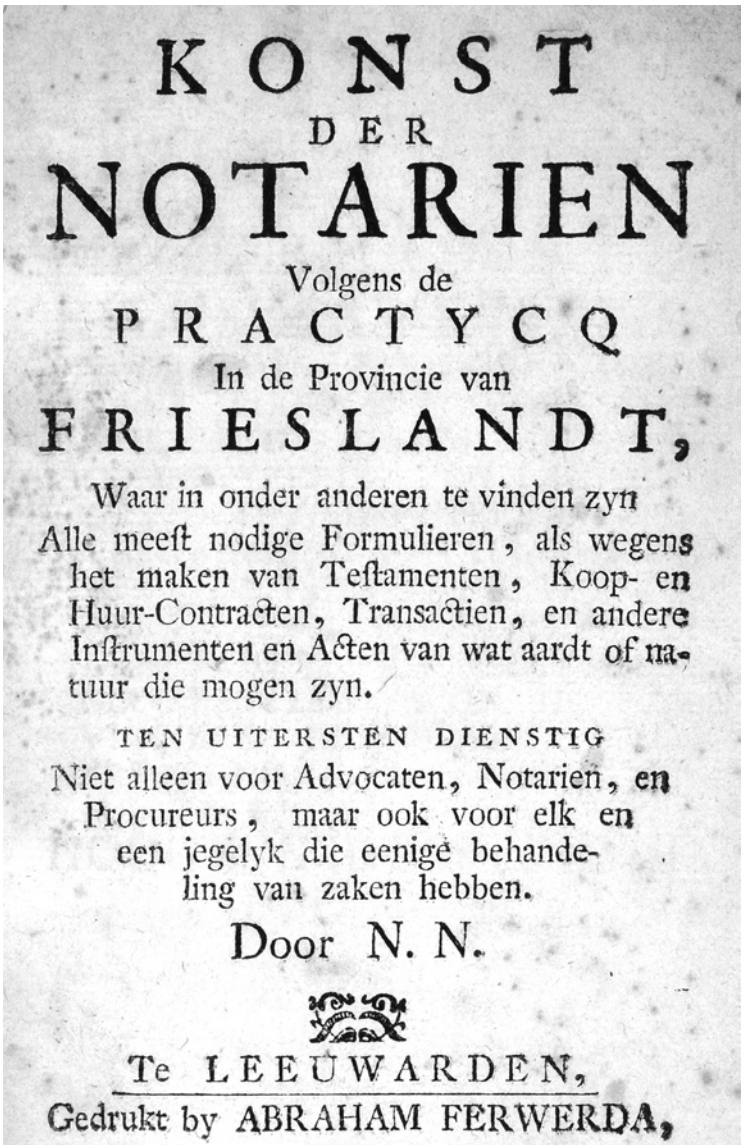
KONST
DER
NOTARIEN
Volgens de
PRACTYCQ
In de Provincie van
FRIESLANDT,
Waar in onder anderen te vinden zyn
Alle meeſt nodige Formulieren, als wegens het maken van Teſtamenten, Koop- en Huur-Contracten, Transactien, en andere Inſtrumenten en Acten van wat aardt of natuur die mogen zyn.
TEN UITERSTEN DIENSTIG
Niet alleen voor Advocaten, Notarien, en Procureurs, maar ook voor elk en een jegelyk die eenige behandeling van zaken hebben.
Door N. N.
Te LEEUWARDEN,
Gedrukt by ABRAHAM FERWERDA,

1 Uitgegeven door de Vereniging van Notarissen in het Arrondissement Leeuwarden (VNAL) ter gelegenheid van het 165-jarig jubileum, onder redactie van mr. W.J. Adema, mr.dr. B.S. Hempenius-van Dijk, mr. E.M.W. de Lange en drs. M. Schroor, Leeuwarden 2010, 200 pp., geïll., DVD, ISBN 978-90-8142286-1-3. Oplage 500 stuks

Notariskantoor van Reynier Buysing te Leeuwarden, 1790 (collectie Fries Museum, Leeuwarden)

platteland uitbreidt ten koste van de Friese steden, zoals bijvoorbeeld Bolsward, waar van de negen notarissen in 1810 er in 1852 uiteindelijk drie overblijven.

Met de Franse Ventôsewet arriveren de Kamers van Notarissen die, voor het eerst, de notarissen in verenigingsverband samenbrengen. Als de Notariswet van 1842 deze Kamers afschaft wordt dit (en niet alleen in Leeuwarden) als een zeker gemis ervaren. De behoefte aan onderling contact en daardoor de matiging van een al te heftige concurrentie leidt tot de oprichting van de VNAL. Daarmee komen we bij de eigenlijke kern van dit boek dat in dit en het daaropvolgende laatste hoofdstuk uitgebreid het wel en wee bespreekt van deze vereniging. Natuurlijk ontbreekt daarbij niet een vignet van een echte Friese notaris, in dit geval van Wolter Jans Nijenhuis (1909-1988). Nijenhuis was al vroeg lid geworden van de radicale *Jongfryske Mienskip*, waar de totale vervanging van het Nederlands door het Fries in de provincie hoog in het vaandel stond. Getrouw aan die beginselen verschenen bijna alle advertenties van deze "Fryske notaris" in zijn eigen taal. Zijn toespraken tot de leden van de VNAL waren zelfs zonder uitzondering in het Fries. Toen bij een diner zijn tafeldame dat niet machtig bleek te zijn, was Nijenhuis bereid hun gesprek voort te zetten in een andere taal: het Engels.

Het besproken, goed leesbare, boek doet alle eer aan de bijzondere vereniging die de VNAL was en ondanks de veranderde tijdgeest is gebleven. Maar geen recensie zonder kritische noot. Een gemis, allereerst, is het ontbreken van een personenregister. Dat, ten tweede, een werk over notariaatsgeschiedenis niet door een rechtshistoricus maar door een historicus tout court is geschreven, hoeft, zoals door De Jong (*Van ambt tot vrij beroep*) is bewezen, aan zijn waarde niets af te doen. Toch had een rechtshistoricus de vermoedelijke slip of the pen op bladzijde 28 van dit werk niet laten passeren. Daar wordt, als ik het goed zie, het *Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland* (1809) verward met de *Code civil* of *Code Napoléon* (1804). Dat zou mijn geliefde vorst Lodewijk Napoleon, koning van Holland, géén plezier hebben gedaan!

Ben Duinkerken

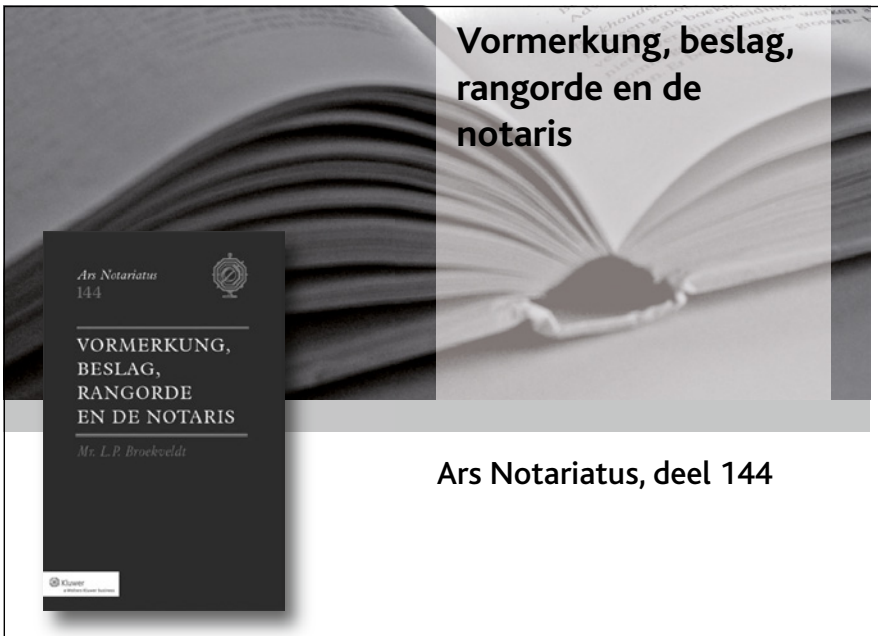

Ars Notariatus, deel 144

Dit boek behandelt de onderwerpen Vormerkung, beslag, rangorde en de notaris. Allereerst komen de achtergrond, strekking en vormgeving van de Vormerkung uitgebreid aan de orde, met name in het licht van de verschillende (on)mogelijkheden van de in aanmerking komende typen van beslag. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de ontwikkelingen in de rechtspraak. Hierna wordt onderzocht welke praktische en theoretische consequenties bestaan als na de Vormerkung alsnog beslag wordt gelegd op de koopsom, hetzij onder de koper, hetzij onder de notaris, dan wel onder beiden. Het boek wordt afgesloten met een blik in de toekomst.

Bestellen:
www.kluwer.nl
of neem contact op met
onze afdeling klantcontacten.
E-mail: www.kluwer.nl/klantenservice
Prijswijzigingen voorbehouden

Kluwer
a Wolters Kluwer business

Mr. L.P. Broekveldt

ISBN 9789013065503
€ 27,50, abt korting 20%
132 pagina's, 1e druk, 2010

www.kluwer.nl

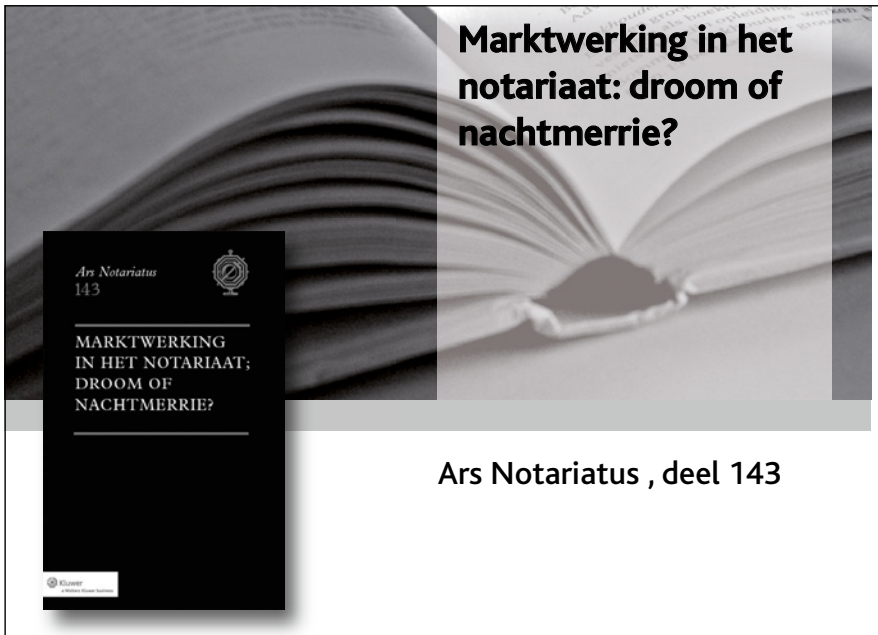

Ars Notariatus , deel 143

De Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap organiseert ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de nieuwe Notariswet het symposium 'Marktwerking in het notariaat: droom of nachtmerrie?'. Het symposium heeft plaats gevonden op 5 november 2009 in de Aula van de Universiteit van Amsterdam.
Het onderwerp van de dag, marktwerking in het notariaat, is uiterst actueel. Centraal staat de vraag of, en zo ja in hoeverre, marktwerking en het ambt van notaris verenigbaar zijn. Vooraanstaande voor- en tegenstanders van marktwerking komen aan het woord; de dagvoorzitter prof. mr. A.H.N. Stollenwerck leidt de forumdiscussie en sluit af met conclusies en/of aanbevelingen.

Bestellen:
www.kluwer.nl
of neem contact op met
onze afdeling klantcontacten.
E-mail: www.kluwer.nl/klantenservice
Prijswijzigingen voorbehouden

Kluwer
a Wolters Kluwer business

ISBN 9789013071009
€ 27,50, abt. Korting 20%
144 pagina's, 1e druk 2010

www.kluwer.nl

Ars Notariatus

Op initiatief van de Stichting is de serie Ars Notariatus in 1952 opgezet en aanvankelijk in eigen beheer uitgegeven. Thans verzorgt Kluwer Juridische Uitgevers de serie in samenwerking met de Stichting. Een abonnement op de gehele serie is mogelijk en levert een korting op van 20%.

De redactie van *Ponder* vraagt auteurs van recente Ars Notariatusdelen te beschrijven hoe hun boek is ontstaan, wat de opzet ervan is.

Vormerkung, beslag, rangorde en de notaris

ISBN 978 90 13 06550 3
Ars Notariatus deel 144, X + 114 pag.

Mijn *Vormerkung, beslag, rangorde en de notaris* vormt de neerslag van eerder in het WPNR (2004 en 2006) verschenen artikelen en een noot bij Hoge Raad 6 februari 2009 over "Vormerkung en beslag" (in JBPr 2009, nr. 16). Voorts bevat het nieuwe beschouwingen over het "overschotidee", "paritas creditorum" en problemen verbonden aan derdenbeslag onder de koper of de notaris. Ten slotte verscheen begin 2009 het Evaluatierapport *Wet koop onroerende zaken*, op grond van welke wet o.m. op 1 september 2003 art. 7:3 BW werd ingevoerd. Het is dit artikel – vooral lid 3, onder f, over beslag en faillissement – dat, zoals in het Voorwoord opgemerkt, *de juridische gemoederen nu al enige jaren bezig houdt*. In het genoemde arrest is beslist dat, ook al is een ná Vormerkung op het goed gelegd beslag in beginsel geldig (maar kan het niet aan de koper worden tegengeworpen, en dus niet tot executie leiden), de énige wijze van verhaal voor posterieure schuldeisers is ten laste van de verkoper onder de koper of de notaris "op de koopsom" beslag te leggen, om zo (rov. 3.3) "te delen in de opbrengst van het verkochte".
Deze juiste uitspraak heeft tot bezwaren aanleiding gegeven, waarbij vele auteurs, ondanks de tekst van het arrest, vasthielden aan vóórdien ingenomen standpunten. Zij werden daarin bijgevallen door de Beslagsyllabus, waarin rechters (art. 700, lid 3 Rv) wordt aanbevolen 1. *geen* verlof te verlenen *onder de koper* conservatoir beslag te leggen en 2. bij het *onder de notaris* beslag te leggen, de beperking op te nemen dat de gelden nodig om anterieure hypotheekhouder(s) en beslaglegger(s) te voldoen, buiten het beslag vallen. Daarmee wordt het derdenbeslag beperkt tot een eventueel *overschot* van de koopsom. Het is vooral tegen deze benadering, die in het notariaat veel bijval heeft geoogst, dat ik mij op aan het derdenbeslagrecht, maar ook het algemene vermogens- en verbintenissenrecht, ontleende gronden sterk heb gekeerd. In het Voorwoord is daarover het volgende opgemerkt:
In dit boekje zal ik dan ook tegen deze brede juridische stroom inroeien en mij krachtig verzetten tegen 1. deze schending van het zo wezenlijke beginsel van de gelijkheid van schuldeisers en ook tegen 2. het "overschotidee" als de resultante daarvan.

Omdat de Vormerkung er rechtens niet toe strekt de koper óók te beschermen tegen beslagen van posterieure schuldeisers onder de koper of de notaris op de koopsom, loopt deze, als derde-beslagene, het risico alsnog aan de beslaglegger te moeten betalen als hij het beslag negeert en tot uitbetaling overgaat. Het notariaat loopt zo het risico schade te moeten vergoeden. Dat dit risico reëel is, blijkt uit Hoge Raad van 8 oktober jl. (RvdW 2010, 1166). Door een schuldeiser van de verkoper was, ná Vormerkung, onder de koper beslag gelegd op de koopsom. In weerwil van het beslag werd de koopsom doorbetaald aan de notaris, die haar verdeelde onder de anterieure schuldeisers van de verkoper. Volgens de Rb. was de betaling aan de notaris van onwaarde (art. 475h, lid 1 Rv), maar door Hof Arnhem werd dit vonnis vernietigd, en dat vooral omdat de Vormerkung óók bescherming zou bieden tegen onder de koper gelegd beslag. Dit arrest was m.i. onjuist (nr. 95, p. 90, noot 37). De Hoge Raad is het daarmee eens. De kernoverweging luidt:
Tot die opsomming behoort niet het hier aan de orde zijnde, blijkens de parlementaire geschiedenis door de wetgever onder ogen geziene geval van derdenbeslag onder de koper op de koopsom. Het middel treft derhalve doel, hoezeer ook in een dergelijk geval een hindernis gelegen kan zijn voor de effectuering van het recht van de koper op daadwerkelijke nakoming van de koopovereenkomst.

Volgens de Hoge Raad had de koper niet ondanks het beslag aan de notaris mogen betalen. Daarmee is dit arrest óók een *waarschuwing* aan het notariaat om, zolang ná Vormerkung beslag op de koopsom is gelegd, geen enkele betaling aan schuldeisers te doen. Dit is alleen anders indien *alle* schuldeisers daarmee instemmen, terwijl niet van belang is dat daardoor mogelijk de nakoming van de overeenkomst met de koper in gevaar komt: die "hindernis" zal op de een andere wijze moeten worden genomen. In mijn boekje (hfst. 6 en 8) is op deze problemen gewezen en aangegeven hoe ze kunnen worden opgelost. Maar het laatste woord is vermoedelijk aan de wetgever als aanbevolen in het Evaluatierapport.

L.P. Broekveldt[1]

1 www.broekveldtlegal.nl

Philip Roth: de onterfde zoon

Onder het oude Burgerlijk Wetboek werden weinig kinderen onterfd. Notarissen wierpen tegen gewenste ontvingen nogal eens wat technische bezwaren op. Denk hierbij aan het bekende arrest: HR 25 juli 1978 NJ 1979, 352 (Lijntje en Tanna) waardoor een voorgenomen onterving uiteindelijk toch niet doorging. Na 1 januari 2003 werd onterven gemakkelijker. Het gebeurde ook steeds vaker: kwaaie kinderen werden en worden veelvuldig onterfd. De wettelijke verdeling stond en staat hieraan niet in de weg. Thans zijn wij zover dat wij om fiscale redenen ook de goeie kinderen onterven (Radar-testament). Maar het komt ook voor dat kinderen hun ouders aanraden om tot onterving over te gaan. Hans Gräler, notaris te Den Bosch, las Philip Roth. De bekende Amerikaanse auteur schrijft over onterving op eigen verzoek in het boek *Patrimonium, een waar verhaal*. Maar … Philip Roth krijgt spijt. En hoe!

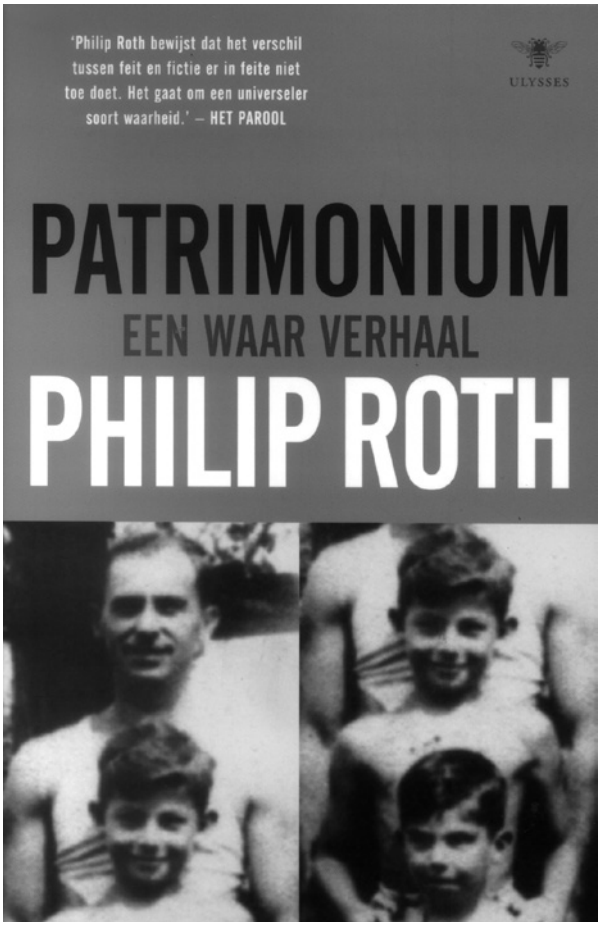

"Toen ik hem (HG: vader Roth) twee of drie jaar na de dood van mijn moeder een keer opzocht in Florida was zijn testament ter sprake gekomen en had ik gezegd dat hij al zijn geld aan Sandy (HG: broer van Philip) moest nalaten, zodat die het naar eigen inzicht kon delen met zijn twee kinderen. Ik had gezegd dat ik geen geld nodig had en dat het voor Seth en Jonathan (HG: kinderen van Sandy) veel kon uitmaken als het geld in twee of hoogstens drie porties werd verdeeld. Op het moment dat ik het zei meende ik het ook, ik had het naderhand bevestigd in een brief aan hem en sinds die tijd had ik niet meer aan zijn testament gedacht. Maar nu zijn dood allerminst veraf was, was mijn reactie op zijn mededeling dat hij me op grond van mijn eigen verzoek nagenoeg geschrapt had als mede-erfgenaam er een die ik niet had voorzien: ik voelde me afgewezen – en het feit dat ik door mijn eigen toedoen uit het testament was geschrapt, verzachtte het gevoel door hem te zijn verstoten geenszins. Ik had een genereus gebaar gemaakt dat, denk ik, op één lijn te stellen was met de manier waarop ik vanaf het begin van mijn puberteit tegenover mijn vader had betoogd dat ik zijn gelijke was en hem niet nodig had. Het was stellig ook een karakteristieke poging om de nobelste van de familie te zijn, om mezelf, nu ik in de vijftig was, te zien als een zoon voor wie materiële overwinningen nauwelijks bestonden, net zoals ik vroeger als student en als postdoctoraalstudent en later als beginnend schrijver had gedaan – en ik voelde me verpletterd omdat ik het gedaan had; naïef en dom en verpletterd. Toen ik samen met hem over zijn laatste wilsbeschikking gebogen stond, ontdekte ik tot mijn grote ontsteltenis dat ik mijn portie wilde van het financiële overschot dat die onverzettelijke, vastberaden vader van me tegen alle verwachtingen in tijdens zijn leven had vergaard. Ik wilde het geld hebben omdat het zijn geld was en omdat ik zijn zoon was en recht had op mijn deel en ik wilde het hebben omdat het, hoewel het niet letterlijk een rib uit zijn zwoegende lijf was, in zekere zin toch de belichaming was van alles wat hij had overwonnen en overleefd. Het was wat hij me kon geven, het was wat hij me had willen geven, het kwam me toe krachtens de gewoonte en de traditie, dus waarom had ik mijn mond niet kunnen houden en laten prevaleren wat niet meer dan normaal was? Vond ik dat ik het niet verdiende? Beschouwde ik mijn broer en zijn kinderen als waardiger erfgenamen dan mezelf, misschien omdat mijn broer, die hem kleinkinderen had gegeven, een rechtmatiger erfgenaam was dan de zoon die kinderloos gebleven was? Was ik een jongere broer die plotseling niet meer in staat was voor zichzelf op te komen tegenover degene die de oudste rechten had? Of was ik juist een jongere broer die het gevoel had dat hij al te veel inbreuk had gemaakt op de privileges van zijn oudere broer? Waar kwam die impuls om mijn erfrecht weg te gooien vandaan en hoe kon het dat die impuls zo moeiteloos verwachtingen de kop had ingedrukt waarvan ik te elfder ure ontdekte dat een zoon er recht op had die te koesteren?"

Philip Roth
(vertaling Else Hoog)

Postacademisch onderwijs

Eerste halfjaar 2011

Het complete overzicht van onze lezingencyclus komend voorjaar staat in bijgaande brochure, maar om u alvast een voorproefje te geven, volgen hier de onderwerpen van de veertien lezingen die op het programma staan.

- **De (boedel)notaris als spil bij de verdeling**
- **Evaluatie Wet Koop Onroerende Zaken**
- **Rechtsvormwijziging**
- **Vennootschapsbelasting, inleiding en actualiteiten**
- **Grensoverschrijdend vennootschapsrecht**
- **Actualiteiten WWFT**
- **De koop-/aannemingsovereenkomst**
- **Appartementsrecht: actualiteiten en aanverwante rechtsfiguren**
- **Flexibilisering van het BV-recht**
- **Notarieel tuchtrecht**
- **Notary Letters for Dummies. Wat komt erbij kijken als een notaris bedragen moet ontvangen en uitbetalen in de ondernemingsrechtpraktijk?**
- **Actualiteiten huwelijksvermogensrecht**
- **De nieuwe Wet op Personenvennootschappen: civiel- en belastingrechtelijke aspecten**
- **Estate planning onder de nieuwe Successiewet**

Meer informatie over deze lezingencyclus en de mogelijkheid tot inschrijving is niet alleen te vinden in bijgaande brochure, maar ook op onze website: www.notarielestichting.nl.

Imponderabilia

Daan Meijer

Nieuw bij de Stichting

Per 15 oktober werk ik als conservator bij de Notariele Stichting. Hoog tijd om mijzelf voor te stellen aan de donateurs. Op de stoel van Liesbeth van der Marck zit nu een Amsterdamse historicus met een notariële achtergrond, maar anders dan u zich wellicht voorstelt. Via eerdere werkgevers en opleiding ben ik vertrouwd met vele facetten van de werkzaamheden van de Stichting. De combinatie van traditie, historie, wetenschap en de actualiteit van alledag maakt de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap tot een zeer aantrekkelijke werkplek. De reeds langer bij de Stichting actieve medewerkers zullen hun ervaringen met mij delen. En ik mag mij gelukkig prijzen, dat Liesbeth van der Marck in 2011 ook actief blijft voor de Stichting. Samen met Marianne Eisma zal zij werken aan een uitgave over de cultuurhistorische collectie van de Stichting.

Nieuw in de Collectie

Donateurs en vrienden van de Notariële Stichting hebben het afgelopen halfjaar de Stichting bedacht met diverse giften. Een oud-notaris uit Geldrop schonk diverse juridische uitgaven en Staatsbladen uit de 19e eeuw. Een notaris uit De Meern schonk aan de bibliotheek een klassieker: *Handleiding tot beoefening van het notarisambt* van Th. Van Uije Pieterse. Een oud-notaris uit Purmerend en een emeritus hoogleraar ruimden hun bibliotheek op. De boeken zijn in grote dank aanvaard. Van een oud-notaris ontving de Stichting een Haarlemse koopakte uit 1806 op perkament. En de cultuurhistorische collectie werd dankzij de grootmoeder van onze huisfotograaf uitgebreid met een doos met staven en stompjes zegellak. Het bestuur van de Notariële Stichting is bijzonder verheugd over de vele schenkingen en dankt de gulle gevers.

Nieuwe kennis voor de Collectie

In het vorige nummer van *Ponder* schreef Marianne Eisma het stuk *Plaatjes kijken* over de online presentatie van de cultuurhistorische collectie. Bij het naambord van de Turkse notaris Seyfi Sönmez maakte zij de opmerking dat de specificatie "zesde" voor het woord notaris niet te kunnen duiden. Michiel Tomlow reageerde direct. Hij meent dat "zesde" staat voor de zesde standplaats in Ankara. Ook in Afrika gebruikt men het notariaatsnummer. De aanduiding is te vergelijken met het CTR nummer dat iedere standplaats heeft.

Pitloprijs

Tijdens de jaarvergadering van de KNB heeft Fons Stollenwerck namens de Pitlostichting de Pitloprijs 2010 uitgereikt. Voor deze scriptieprijs komen de beste afstudeerscripties van de verschillende universitaire notariële opleidingen in aanmerking. De prijs bedraagt € 5.000,00. De jury, die bestaat uit notariële hoogleraren, bekroonde de scriptie van Madelon Burghart (UU). Haar scriptie gaat over *naming* en *shaming* in het notarieel tuchtrecht onder meer door een rechtsvergelijkend onderzoek bij medici. Een eervolle vermelding was er voor de scriptie van Casper Nagtegaal (UvA).

Kerstvakantie

De Stichting is gesloten vanaf vrijdag 24 december 2010 tot dinsdag 4 januari 2011.

Daan Meijer

Samen

Als je op de eerste dag in je nieuwe praktijk de sleutel in het slot steekt, is het goed te weten dat je verzekeringen in orde zijn. Met Niehoff Werning & Kooij staat u er niet alleen voor. Prettig, want er komen nogal wat zaken op starters af. Van ondernemingsplan tot beroepsaansprakelijkheids- en arbeidsongeschiktheidsverzekering: samen met u zorgen we voor een passende oplossing. Met onze kennis van het notariaat helpen we al jaren talloze starters op weg.
Meer weten? Vraag dan vrijblijvend ons starterspakket voor het notariaat aan.

Starter? Kijk op www.nwk.nl

Hoe dan ook,
start samen met Niehoff Werning & Kooij.

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Snouckaertlaan 42, 3811 MB Amersfoort Tel. 033 - 464 13 40 Fax 033 - 464 13 45 info@nwk.nl www.nwk.nl ISO 9001 Gecertificeerd.